

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

112. Pauli Doctoris patria excolitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

quodd paulò ante idolorum seruus, cum parva laude falsa sanctitatis ita deliraret, vt vniuersi protodidascalus cœlum se tangere præferret, mox de Ethnico Christianus, de se alius planè videretur exortus; nihil eò modestiùs, affabiliùs, demissiùs, & alieniùs à pristino intolerabili tumore: tam læta multorum conuersio exaggerabat apud nos acerrum idolorum; nec adduci quisquam opificum poterat, vt metallis fusa contereret; fornace itaque nostris in adibus vt potuit extracta, fausto Christianorum plausu in eam coniecta sunt, & diuinitate posita nativam massam receperunt. Demùm his Pechini Christianis, cum sexaginta fortis accepissent, quadringenti fuere; futuri alibi multò plures, si fortè ad manum à quibus iuuarentur: nam ex Prouincia Honana Hebraei duo ad perendum sibi baptismum aderant, & accersendos in patriam nostros, vbi rituum auctorum onus, & contemptum pertaxi plerique in Christianos libenter essent transituri. Mandarinum quoque in varias vrbes suis ad Riccium literis nostros aduocabant, vt sibi explicatiùs traderent, quæ datis in lucem libellis adstrinxerat, quo suos pariter igne incendebant qui fidem Pechini Christianam professi ad eos redibant; sed nefas erat paucos illos quos secum habebat fructuosissime occupatos aliò abstrahi. Factu procliuor Nanchini res fuit, quinque illic de nostris agebant, quos Paulus Doctor inuicauit ad infetendam Sciamhaiæ patriæ suæ lucem, quod macris initiis, spebusque præstitum, in felicissimos exitus euasit.

Sunchianum vrbs est primaria vnius ex regionibus quæ Nanchinensem Prouinciã, quatuordecim numero componunt, distatque Nanchino milliariis centum quinquaginta: Sunchiano Sciamhaiæ subiacet, angusto vrbs ambitu milliarium duorum; & æqualibus fere suburbiis, familiarum tamen censet millia quadraginta. Planus ager, in omnes delicias & culturam ferax, viginti fere non excedit leucas, & capit, alitque capitum millia trecenta; gentem si qua vltimam in regno pecuniosam, & diuitem, ex soli vbertate, & gozipij copia, quorum Regi tributam pendunt, aureorum millia quinquaginta; saccos totidem orisæ; laborati gozipij tantum vt fidem superet. Scribunt aliqui Sciamhaiam in sua dirione textorias machinas habuisse decenties mille, P. Cattaneus diu eius incola solum trigiesies; Antonius Gouea, tota vrbe nentes occurrere, non ex colu, sed rota, pede versatili quæ fulis tribus fila tria torquet, & suggerit, puer habilibus digitis, celerrimè, vnus in tres fufos circumuoluit. Sed samariæ laus Princeps ingeniorum felicitas, hinc illi virorum illustrium, & Mandachinorum, proles innumera, & quod consequens est, turrium templorum & arcuum magnificentia, in quibus emeritas illorum gubernationes, & decora mirantur posterì. Hanc ingeniorum temperiem, cœli purissimi bonitas efficit, auræque salubritas, quæ solum differt in annos octoginta, & subinde centum sed hanc cœli & soli faustitatem misere interpellant atrocina Piratarum, qui ex obuersa Iaponia non

III.
Pauli Docto-
ris patriæ ex-
colitur.

rarò illuc armati irrumpunt, & timiditatis Sinarum conscij, onullis præda nauibus, impunè recedunt. Hæc fuit Paulo Doctori patria in hanc vti Pechino se recepit ad triennem luctum defuncti parentis, nihil antiquius habuit quàm vt omnes si posset boni secum eiusdem confortes faceret, & Christo fide obstringeret. Atque ab late principum ducturus, Cattaneum pridem sibi amicum à Riccio impetrauit, & per se Nanchino petendum, deducendumque honorificè Sciamhainam, ditrum septem itinere suscepit, ad conciliandum illi apud suos nomen, quod dum sedulo parat, intimo sibi Literato adesse vomitione sanguinis inopina prostrato cogitur, consumptaque iam omni medi orum arte, curandæ illius animæ diligentiam omnem applicare. Ad hoc festinatò dum P. Cattaneum per honorarium familiarem suum accersit, ægrotus moritur, sed inter magnos fidelitatis erga Christum, & doloris ex vita præterita affectus, vt illum Paulus docuerat, interque assidua cum Virgine matre colloquia, cuius effigiem ad vltimum habitum manibus tenuit; his itaque lachrimis & desiderijs baptizatus, animum cum efflasset Christiano finere est elatus.

Sciamhainam Cattaneus antè Septembrem non appulit, anno seculi octauo: dumque domus instruitur ad quam liber esset plebeis aditus, in Pauli palatio triduum substitit, magna suspensæ ciuitatis expectatione. Oscianos præsertim & Taosios, mysteriarchas idolorum angubat ventria cura, & inopiæ metus, si Dei vnus peregrini, cultum vnum & legem sequeretur, patriorum Deorum desertio quod ex Christianis defuncti Literati exequijs futurum præsenlerant, ad quas minime vocati, stipe quoque de more, ex iis sperata caruerant. Cautione ergo in posterum, communi consensu in populum vulgant quicquid de cetero lex illa nona ex magno portenta occidente ferret; hoc tantem vno Regni leges, & naturæ violare, quod pietatem filiorum à colenda iustis funebribus parentum memoria arceret, quæ res ita perculit non paucos vt eos à Cattaneo audiendo prorsus auerteret, effectusque non mediocriter sudandum ad eximendam illis tam illustri mendacij fidem, post quæ non modo præcones idolorum, ne parum vrbani viderentur, honoris gratia Cattaneum aduent, sed ipse quoque Taosiorum Præpositus, qui magnam illius, & eorum quæcumque docebat venerationem aut simulauit, aut verè credidit. Nobilium verò, Literatorum & populi excipiendis vrbانيتibus & reddendis ea per huiusmodi assiduitate oppressus est, vt diuini officij pensum, & quantalancumque corporis sui curam in noctes reuicere cogere; verum hi concursus, magnum dogmati Christiano constabant nomen; maxime postquam Gubernator cum toto Magistratus sui, & aula splendore, insignibus, & pompa illum visit, & donauit egregio munere, significatione reuerentiæ singularis, & amoris tanta, vt percrebuerit Gubernatorem esse, vel fore quamprimum Christianum. Eorum autem quæ illic biennio gessit Cattaneus mensura, non est numero æstimanda capirum

pitum ducentorum quos ab dæmonum simul chris ad Christum tradu-
xit, sed ex soli totius tam apta ad frugem comparatione, vt fecundo
partu Christianorum viginti millia postmodum numerarit. Notat qui-
dem ipse messem sibi haud pauld largiorem futuram, si sibi à prima
eius agri cultura, ille de nostris fratribus Sinensis, quem sero tandem
obtinuit, ventre subsidio potuisset; aut committi hoc munus vni ex
quatuor Sinis tironibus qui Nanciani intuebantur sed præstabat illos
legitimo tyrocinij biennio Societati se probare, & magno contemnen-
di (s) obedientiæ, interioris culturæ omniumque virtutum commea-
toriam præmaneri ad pugnas, & difficultates actuosæ operationis, tuto, &
fortiter cum Dei gloria, & Societatis honore subeundas; præterquam
quod vibem & vicos percussans non euasis, tingendum caput ingeren-
ti statim baptismum infundebat, bonos malebat Neophytos quàm mul-
tos; tales esse oprabat, qui motum præstantia fortius, quàm ore con-
cionatoris, Christi causam apud perditissimos Ethnicorum prosperè
petorarent; possentque vt erant à nostris dissiti, se solis, in proposito
stare, & crescere: quod se consecutum fateretur ipsemet, multosque Li-
teratos, a veritate Christiana quàm clarè perspexerant, debilitatis suæ
conscientia diu auersos, conuersione parium ad eam animatos, nec du-
bitasse viæ puritatem, quam iis tam facilem Dei gratia fecerat, sibi
quoque pronam, & iucundam fore. Ex iis verò ducentis quos Chri-
sto subiacerat nonnullos habuit eiusdem secū præclaræ operæ confortes
strenuos. Suius iuuenis in patriam rediit, inde mox quinque pariter
Literatos ad Cataneum adduxit, cum donis, quibus iubet vsu firmata
lex ducendos Magistris se tradere; Docendos comiter suscepit Cataneus;
dona, & titulum Magistri tantoperè illic gloriosum modeste reiecit, quæ
prima iis fuit prælectio sanctimonix Christianæ hõc efficacior, quò mi-
nus expectata. Senex annos natus supra octoginta, breui baptismò ad
eum rediit ingenti suorum stipatus agmine filiorum, nepotum, & om-
nis ætatis consanguineorum quos legem diuinam persuasos, baptismò
similiter sacrandos adducebat. Alium annos duode-octoginta vertigo
insana circumegerat per omnia studia Theologiæ Sinensis, & professio-
nem omnium sectarum; inquietum semper, omniumque incertum &
anxium, audito Cataneo sic plenè acquieuit, vt ex discipulo repente,
præco fieret Christi; & pro pericia omnium doctrinarum, quarum de-
lectum nemini melius quàm illi competere fama erat, magnos motus
cietet anirorum. Alium eiusdem ætatis, Doctori Paulo debuit Christi
fides; amentem Deorum suorum studio, nec vltra ferentem coram il-
los quoti die cremari, ardor audax inuasit, exprobrandi Paulo per lites
religionem peregrinam, & antiquæ prudentiæ memorem ad relicta
idola reuocandi. Temeritati hominis, & mordacibus literis, Paulus
tanta conditas lenitate, tamque nihilominus pro lege Christi forte re-
posuit, vt pudore illum suffunderet; post verò inuisen grauius agro-
tantem, ea non fictæ beneuolentiæ comitate quàm nouit caritas Chri-
stiana,

113.
Quanti sit
tirones Soc.
biennio pro-
bari.

114.
Conuertend.
studium.